

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 21.

Kiáltó számok.

(b. i.) A költségvetési előirányzathoz kell vissza térnünk, melynek tárgyalását az országos gyász egy héttel hátrább tolta s mely most a pénzügyi bizottság előtt fekszik, hogy e bizottság enyhén megtépázza úgy azonban, hogy valami nagy bántódása még se essék, csak hogy éppen meglássák rajta, hogy kéz alatt volt. Pedig a bizottság részéről e kimélet, e megnyugvás, amit különösen a pénzügyminiszter úr is tanusít — nem lehet hasznos, legfeljebb céltalanság.

A múlt év bevételeit tekintve a pénzügyminiszter urral készséggel elismerjük, hogy az adóprés fényesen működött s szédítően nagy az emelkedés e tekintetben, csak az! kell tagadnunk és tagadják velünk együtt annyi sokan, hogy ez a szédítő emelkedés csalhatatlan jele volna teherviselési képességünk javulásának is. Óh nem! Ha a csőd szélén álló boltos árukat poton aron adogatja el egyre-másra, igaz ugyan, hogy fényes bevétel lesz, nagy forgalmat csinál, de azért ez az erőltetett forgalom, ez a bevétel, amit a bukás szélén álló boltos végső vergődésében csinál — mégis csak hamis s fényes eredményei mellett kísértésként lebegnek ott a teljes tönkrehajtás, a végkimerülés árnyai. Ilyeténképpen mindenki csinálhat magának fényes eredményeket, úgy a pénzügyminiszter ur is, melyek kigunyolják a kesergő Jeremiások siralmait a gazdasági válságokról, a romlás azonban ennek dacára is halad.

De lássunk azokból a kiáltó számokból egy párat.

Az állami anyakönyvvezetésre fordított kiadások mint minden évben, ugy ezuttal is egy igen lényeges összeggel szaporodtak. Érdekesnek tartjuk ezen kiadást illető miniszteri exposé szószerint idézni:

75.000 frttal emelkednek az anyakönyvi kiadások, mert a teendővel megsaporodott községi közegeknek igen jelentékeny munkát adnak és mert a községek új adókkal nem terhelhetők, indokoltnak látszik, hogy a különben is állami funkciót képező anyakönyvi teendők végzésére dotált anyakönyvvezetők alkalmaztassanak. (Helyeslés a jobboldalon.) Persze hogy helyes, de ez még nem az egyedüli, amit a t. szabadelvű párt elfelejtett helyeselni. A vármegyék teendőinek szaporodása folytán — mondja az exposé — az eddigi munkaerő nem elégséges azok végzésére, tehát ez is szaporítást igényel, mely bele kerül 160.000 frtba, ez az összeg pedig szükségeltetik s. jegyzők számának szaporítására szintén az állami anyakönyvvezetés miatt. Azt hisszük továbbá, hogy senki sem fogja tagadni, hogy a lelkesítő jövedelmek kiegészítése az állami anyakönyvvezetés óta vált szükségessé és így az a 465.000 frt, melybe a miniszteri exposé szerint e törvény végrehajtásának megkezdése kerül, szintén e számlára írható. Így lett a Hieronymi volt belügyminiszter 800,000 forintjából, melybe az állami anyakönyvvezetés szerinte kerül, — 1,080,021 frt, és ha a községeket terhelő dologi kiadásokat is hozzászámítjuk, akkor ez

összeg a 2 milliót is meghaladja évenként.

Nem mulaszthatjuk el tovább egy más kiáltó számadatról is említést tenni s ez pedig nem más mint a fogyasztási adóknál elkövetett rendszertelenség azok folytonos nagy arányú emelésével. A fogyasztási adók rendkívüli emelése különösen az élvezeti cikkeknel maga után vonja a tisztviselők különféle című fizetés-emelését.

Tekintsünk továbbá szét az egyes miniszteri tárczákon és mindenütt a hivatalnoki személyzet tetemes szaporítását látjuk azon megokolással, hogy az ügyágak megsaporodtak, melyek elvégzésére az eddigi személyzet kevés 136.000 frttal emelkedik a pénzügyigazgatóságok kiadásai, 160.000 frttal a megyei dotációk, 70.000 frttal szaporodnak az adóhivatalok kiadásai. A földmivelésügyi miniszter is személyzet szaporítást igényel, mely mintegy 46.000 frtba kerül stb. stb.

Hova fog vezetni a bürokratizmus ezen mesterséges táplálása?

A bécsi sérelmek a pénzügyi bizottságban.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán elnöke alatt tartott mai ülésében megkezdte az 1899. évi állami költségvetési előirányzat részletes tárgyalását az ugynevezett kisebb fejezetek tárgyalásával (előadó: Fapp Géza).

A kir. udvartartás költségeinél Komjáthy Béla felhossa, hogy a nemzet nagy gyászában napjai alatt Bécsben oly dolgok történtek, a melyek szó nélkül nem hagyhatók. Felhossa

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Un saluto da Bormio.

(Üdvözlés Bormióból)

Friedberg Helén bárónő után: Idem

— Sok-sok képes levelezőlapot küldök majd magácskának édes kis Ellym utamból, mely hosszú, de bizonyára szép lesz. — Most pedig pá magának! Pá! És még egy utolsó csókot hintett a kezével a kikötőpart felé.

— Vajjon nekem, vagy neked szól-e ez? Látszott kérdezni az a szarkasztikus mosoly, annak a karcos katonatisztnek ajakán, a ki kerékpár ruhában Elly mellett állott és fehér vászon sapkájával intett bucsut a távozonak.

— Hová visz az utja kis utasunk? Veté utána a kérdést ez utóbbi a hajónak, mely már a beszálló hidat is felvontatta.

— Chi lo sé. A hova a szeszélyem tartja! Szólt vissza amaz pajzánul. Azután a távoli homályát kutató utazók szemei csendesen megteltek könnyel, míg a finom kis csipkekendők lassu libegéssel, melankólikusan intettek bucsut a tűnedező szülőföldnek.

Párszor Elly is utána intezett a hajónak, de nemsokára elfordult és mélyen fellélegzett: — Hála Isten! Csak hogy ez a gyűlölt vetélytársnóm felkerekedett!

— Ugyan Elly! — szólalt meg az ifjú egy szemrehányó mosoly kíséretében. — Hát ilyen gyenge a bizalmad én bennem?

— Dehogy, Isten ments, Theom! Azonban úgy örülök mégis, hogy a kiállhatatlan szíren körülből eltávozott,

— Mond szívem, — ő volt tán az akadálykő, hogy a szívemet el ne veszitem s te azt meg ne találd?

— Mered-e tagadni, hogy e szív azelőtt nagy részben ezen özvegy volt?

— Néha-néha — mi tagadás benne — oda kölcsönöztem neki egy kis időre. — De mióta téged megismertelek. . .

— Hiszen örökösen magához akart téged kapcsolni, — veté közbe Elly.

— Hasztalan! Engem már más kötelék tart fogva, Ellym!

— Oh, Theom; . . .

— Nos?

— Hát csakugyan elhidegültél tőle s közönyössé lettél iránta?

— Akarod, hogy bizonyítgassam?

— Akkor hát szívesen megígéred ugy-e amit tőled kérni akarok?

— Mi lenne az, szívem királynője?

— Ugy-e megteszed azt nekem kedves Theom? hogy többé sohasem vedszed őt észre s ha csak lehet, mindenütt kitérsz az utjából?

— Boldoggá tesz ez téged, te kis bolondom?

— Igen! Nagyon, oh Theom!

— Ugy hát megígérem. Legyen!

— Kezet rá!

— Jó, itt a kezem! S az egymást szorosán tartó két kéz el sem vált többé egymástól,

minthogy a két fiatal időközben maga mögött hagyta az élénk forgalmu kikötőpartot és egy magányos parkba ért.

— Oly boldog vagyuk most, de olyan boldog, kedves Theom! szól Elly letelepedve a fényes padok egyikére. Azután gyengéden s kéjes örömmel simult hozzá lovagjához.

— No csak lassan, kis egérgém! Ne légy olyan bohó! Mondá mosolyogva a jövődöbeli ur és parancsoló oly hévvel vonva keblére az ártatlan gyermeket, hogy annak majd elakadt a lélegzete.

— Most legalább kétszeres örömmel töltjük el egymásközt a még hátralevő pár napot, ugy-e Theó!

— Igen, Elly! Ugy is csak néhány van még hátra belőlük.

S ujjabb, meg ujjabb csókban kerestek rá vigaszt bajukra.

Ellyék háza, egy gyönyörű svájci nyaraló előtt váltak el nehezen és érzékenyen egymástól. A történetekről sejtélemmel bíró mama pedig ezalatt készakarva huódott vissza látásra a szobába, nehogy pirulnia kelljen olyasmért, a mi felett ő is csak örvendnie tudott a szívében.

— Emlékezz arra, a mit ígértél Theó! — Figyelmeztette ezt még egyszer Elly a kapuban, a bucsu percében, Theó esküre emelte a két ujját.

— Igazán nem tudod, hogy hova utazott?

— Hidd meg, hogy nem!

nevezetesen, hogy a királyné koporsójánál oly feliratok voltak, a melyek Magyarország államiságát teljesen ignorálták; hogy a külhatalmak részéről történt nyilatkozatokban is oly kifejezések fordulnak elő, a melyek Magyarország önállóságával nem egyeznek meg; hogy az Ő Felsége által alapított rendalapító kézirata az 1848: III. t.-cz. ellenére a kormány ellenjegyzése nélkül jelent meg. Mindezekre nézve felvilágosítást kér s biztosítást arról, hogy más esetekben Magyarország szuverenitása nem fog meggyaláztatni.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Magyarország szuverenitásának meggyaláztatásáról beszélt előtte szóló. Ezt nem látta s nem is ismerheti el, hogy megtörtént volna. Sérelmeket se tapasztalt s ennél fogva nézete szerint megtorlás szüksége sem forog fenn. Nem vonja kétségbe, hogy a nagy gyász lesújtó hatása alatt az első perczen tett intézkedések bizonyos kívánni valót hagytak hátra, de ezeket mind kiigazították s szóló amidőn felment, semmi olyat nem tapasztalt, amit közjogi sérelemnek lehetne nevezni. A netalán előfordult rendtelenségek se közjogi sérelmet nem képeznek, se az udvari személyzet terhére nem róhatók. Önérzetes kormányának igenis kötelessége az ország közjoga felett őrködni, de kicsinyeskedésekbe belemenni ily nagy gyász pillanatában s mintegy keresni az alkalmat arra, hogy soha semmi se mulhasson el sérelmek nélkül, erre önérzetes magyar kormány nem vállalkozhatik. Meglehet, hogy egyes külföldi uralkodók vagy külállami képviselők nem egészen correct kifejezéseket használtak részvétük nyilvánítása alkalmával; ámde abban a pillanatban, midőn a fájdalmas érzés hatása alatt valaki táviratot fogalmaz, nem hívhatja elő a tanácsosait. Magyarország tekintélye és méltósága parancsolja, hogy a nagy gyász pillanatában ily kicsinyességekkel ne foglalkozunk. A rendek alapítása és létrehozása tekintetében sehol sem intézkedik a törvény; szóló ennél fogva nem is látta szükségesnek az ellenjegyzést, ami felfogása szerint akkor van helyén, amidőn a rendjel adományozása történik.

Igaz, hogy az némileg ellenmondásnak lát-

szik a történetekkel szemben, de a harmincz éves gyakorlat az, hogy a Felséges urnak és a hazának közvetlen környezetében levő egyének kitüntetésével az ellenjegyzés mellőztetett. Beismeri, hogy van ebben némi hiányosság, de a harmincz éves gyakorlat ezt fogadta el s ez ellen egészen a mostani fájdalmas alkalommal való recriminálást legkevésbé tartaná szóló helyén levőnek. (Élénk helyeslés).

Komjáthy Béla fentartja magának, hogy a szóban forgó kérdéseket a házban felvetesse. A bizottság helyeslő tudomásul vevén a miniszterelnök kijelentését, a tételt megszavazta.

A közönségi kiadásoknál Komjáthy kérdésére a pénzügyminiszter kijelentette, hogy szükség esetén az *önrendelkezés* szerint fognak eljárni, de ez még nem önálló vámterület. Ha a kormány nem kap többséget — lemond.

Biharvármegye évnegyedes közgyűlése.

Nagyvárad, szept. 21.

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap tartotta meg őszi közgyűlését igen-igen gyér számmal megjelent bizottsági tagokkal.

A gyűlésen a nagy családi gyász miatt, mely a főispánt érte, **Szunyogh Péter** alispán elnökölt.

Jelen voltak: Beöthy Atila, Beöthy Pál, Örley Kálmán, Böhm Ferencz, Fráter Barnabás, Vidovics György, Weitersüetz János, dr. Bém Gyula, Szász Ágoston, Hegyesi Márton, Wallner Ödön, Puskás Lajos, Vég József, Horváth Antal, Bém Sándor, dr. Fássy Lajos, Mezey Ignác, Szathmári Király Sándor, Miskolczy Árpád, Bérczi Imre, Miskolczy Ferencz, Czifra Gerő, Fráter András, Rhanyiczky Károly, Jellinek Géza, Nagy Ferencz, Rácz Gábor, Széles József, Kis Miklós, Balassa István, dr. Fényes Aurél, Kiss Béla, Rezey Gusztáv, Jerzszak István, Tóth Albert, Fráter Kálmán, Bogdán Antal, Tibáji Imre, Moyzes Imre, Jánosi Lajos, Ujházy Antal.

Elnöklő alispán bejelenti dr. **Thury Kálmán** és dr. **Vavrek Kálmán** ügyvédeknek t. b. alügyészekké való kinevezését.

Az alispán időszaki jelentése.

Időjárás az augusztus hó elejétől tartó szárazságtól eltekintve — rendes.

Közegészségügy kedvezőlenebb mint a múlt évnegyedben. A hivatalos orvosok ápoltak 13618 beteget, tehát 1933-al többet mint a múlt évnegyedben.

Uralkodó kórok az emésztési és légzési szervek bántalmai.

Állategészségügy kedvezőlenebb mint a múlt évben. A sertésvész a vármegye 43 községében van, mely feltűnő emelkedés a szárazság következménye. A takonykór tömegesebb elterjedése következtében a földművelésügyi miniszter állami állatorvosokkal vizsgálta meg a megye sik vidékein a loállományt.

Az aratás eredménye nem annyira mennyiségileg, mint inkább minőségileg jó.

Az igazoló választmány bejelenti azon bizottsági tagokat, kiknek megbízatása a f. év végével lejár. A közgyűlés a választás idejéül október 13-át tűzi ki és kinevezi a választó kerületek elnökeit.

A királyi manifesztum kihirdetése.

Az alispán felolvassa a belügyminiszter felhívását, melyben a mellékelt királyi manifesztumnak falragaszok útján való közlését rendeli el a vármegye területén.

Felolvastatik a királyi manifesztum, melyet a közgyűlés állva hallgat végig.

Balásházy Bertalan emléke.

Szunyogh Péter alispán mély megilletődéssel jelenti a közgyűlésnek **Balásházy Bertalan** halálát.

Hegyesi Márton méltatja az elhunyt érdemeit és indítványozza, hogy a közgyűlés részvétét fejezze ki dr. **Beöthy László** főispánnak és az elhunyt érdemeit iktassa a közgyűlés jegyzőkönyvébe, továbbá, hogy a közgyűlés bizza meg az alispánt, hogy a vármegye közönségének nevében koszorút helyezzen az elhunyt ravatalára.

Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadja.

A t. főügyész nyugdíj-ügye.

Az alispán bejelenti a közgyűlésnek **Szathmári Király Viktor** t. főügyész nyugdíjba vo-

Ismét ott áll Elly a füstölő tanczoló kis gőzös előtt a kikötő parton. Ezuttal azonban nem ujjong örömeiben, e helyett keserű könnyek gyülemlenek a szeméibe, mert most attól szakad el a lelke, a kivel csak az imént fűzte őt össze örökre a jeggyűrű. Vőlegénye megy, letelt a szabadsága. A fiatal tiszt vidám enyelgéssel iparkodik Elly szomorúságát tova rebenteni és csakhamar sikerül is neki a napsugaras derűt és örömragyogást arczára csalogatni.

— Várom a leveled mielőbb. Ugy-e irsz Theom? zokogja később fuldokolva, midőn egymástól elszakadtak.

— Másszóval s modern stylusban ez azt jelenti ugy-e: Küldj nekem minél több képes levelezőlapokat? Nemde, egérke?!

— Ugyan Theó!

— Nos tehát nem is felejtkezem meg kártya gyűjteményedről. A magadféle szenvedélyes gyűjtők talán szivesebben is veszik ezt holmi rőfös hosszúságú, novella-terjedelmű leveleknél.

— Ugyan hogy beszélhetsz ilyeneket! Mindenekelőtt te tölde várak hosszú leveleket, ellenben másoknál — jegyzé meg félig sirva, félig nevetve Elly — többre becsülöm a képes lapokat s e szerint mindenkinek hálás vagyok.

— Vajjon? Engedelmeddel tudomásom van bizonyos képes kártyákról, melyek a föld kekségének minden pontjáról érkeznek hozzád, holott te nem valami kegyesen fogadod azokat.

— No persze, azok a bizonyos lapok! De hisz magad is tudhatod, hogy kit illetnek azok jobban, mint a címzettet. Figyeld csak meg, pár nap múlva, tudván utasunk, hogy szabad-

ságod végét járja, nem küld már nekem több levelet.

Ellynek azonban egyáltalán nem volt igaza, midőn a szép utast így megszólotta. Az üdvözlő kártyák ezután is csak úgy érkeztek, mint előbb, Salzeurgból, Hellbrunnból, Insbruckból, a Brenner-ről, majd ismét váratlanul a Trafoi-szállóból, vagy Triestből, Meránból. Mintha csak olyan valaki küldözgette volna azokat, a kinek az időközi unalom és szeszély lesz uti udvarmesterévé. Már hat oldalt töltöttek meg e levelek az albumban s nem egy heverészett közülök az asztalon és szanaszét bekötetlenül. Elly most még kevesebbet törődött velük. Hja! Most érdekesebb olvasmányokat szállított neki a mindennapi posta. — Szép csinos és jó vastag levélkéket jó férfias írással, Gráczból, Theo helyőrségi tanyájáról!!! . . .

Egyszer csak kis szünet állt be a levélváltásban. Pár nappal előbb sietve csakugy hirtelen papírra vetve tudatta Theo Ellyvel a hírt: »Rövid ut előtt állok szolgálati ügyben. Bocsáss meg kedves és szánakozzál rajtam! Csupa pakolás és izgalom! Alig van annyi időm, hogy neked írhaszak, két-három napig türelem! Sebtyben csókol a te

Theo.

Annyira sebtében, hogy a különben szokásos *post scripta* számára sem maradt most idő. Egy napon aztán Ellyke egymagában sétál fel a postahivatalban. Nézi a postát: ime egy újság papának, aztán két üzleti levél. Hát ez micsoda? Nini, egy gyönyörű szép színes kártya lap?! És pedig egyenesen Ellynek címmezve! Három vonzó kis tájkép egy előkelő fürdőház

körül s azután művészi izléssel szórva szét viruló narancs- és csitromágak mögé a következő felirat betűi:

Un saluto da Bormio.

Persze az egykori vetélytársnő megemlékezése! Gépiesen futnak végig Elly szeméi a sorokon: »Szívöböl jövő üdvözlöt abból a paradicsomból, mely egész utazásom koronája, a hol oly sok szép és gyönyörtes órát töltök! Elly újabb tekintetre sem méltatva gyüri be a lapot a zsebébe, miközben egy másik levél hull ki a csomag eléje Theonak kedves kézvonásai-val. Elly villámgyorsan lehajol utána, de szent Isten, mi dolog ez? A levélről egészen ugyanolyan kép mosolyog le, mint az előbbiről, csak hogy ennek, mint fototipiának tarka a nyomása, a homlokán ugyanez az elszórt czim: »Un saluto da Bormio.«!

Tüzet hánynak a leány szeméi, mintha káprázat venné elszemevilágát. Azután a legnagyobb sietséggel megy ki a főposta ködhomályából. Ki a világosságra, az utca napsütötte oldalára, hogy jobban lásson. De nem! Nem csalódott. Minden ugy van a lapokon, a hogy volt előbb odabent.

E szerint tehát Theo csakugyan ott van azzal a szírénnel Bormióban. Együtt, egy tető alatt! Borzasztó egy gondolat! Ez volt tehát a a szolgálati ügy! A hivatalos utazás. És azigéret? Meg az adott szó?

Még egyszer izgatottan végig futotta a sorokat. A levél végén ez áll: »Ezer csókokat küld a te Theo.«

S megtelnek a lány szeméi égető, keserű könnyecsekkel, szíve hangosan dobog, mint egy

nulását. A megüresedő főügyési esetleg ennek betöltése által megüresedő alügyési állásra kintüzi a pályázatot s a pályázati kérvények beadásának határidejét f. évi december hó 17 d. u. 5 órában állapítja meg. Kéri a közgyűlést, hogy a távozó t. főügyész nyugdíját állapítsa meg.

Szász Agoston: Biharmegye mindig elismeréssel van a tisztviselői kar s annak tagjai iránt. A főügyész távozásának oka az elbetegeskedés, melynek folytán teendőit immár nem képes teljesíteni. A nyugdíj összege, melyet a nyugalmra vonuló főügyész kap a szabályrendelet értelmében még az 1000 frtot sem éri el, éppen ezért indítványozza, hogy a közszükségleti alapból nyugdíja egészítették ki a törzsfizetés egészéig. Az indítványt a közgyűlés egyhangilag elfogadta.

A számonkérésnek jelentése felolvastatik, melyből kitűnik a kontott is elvégzett ügyiratok egész statisztikája, valamint felolvastatik az egyes főszolgabírók és tisztviselők által végzett és hátralékban maradt ügyiratok statisztikája.

A közgyűlés örvendetesen veszi tudomásul az árvaszék ügyintézésének javulását különösen.

A jövő évi költségelőirányzat.

Az állandó választmány jelentése szerint a megyei házipénztár bevétele volt. . . 146946 frt.

kiadás 146937 >

bevételei többlet 3109 frt.

A jövő évi szükséglet 192116 frt 12 kr.

Erre fedezetül szolgál 166267 > — >

Állami javadalom és más felől befolyó összegekkel együtt 170312 frt 70 kr. A hiányzó 21803 frt 42 kr.-nyi összeget pótdó utján véli az állandó választmány beszerezni. A közgyűlés elfogadja a tervezetet s az állami javadalom emelése iránt kérvényt rendel intézteni a belügyminiszterhez.

A tisztviselői nyugdíjbizottság jelentését hallgatja meg ezután a közgyűlés, mely szerint az 1%-os pótdó kivetését a nyugdíjalap javára — ezuttal is szükségtelennek tartja.

Uj pótdók.

Az állandó választmány a jegyzői nyugdíjalap javára 1% és 3% közszükségleti pótdók kivetését javasolja s minthogy új pótdók kive-

tése csakis a közgyűlésnek szavazás folytán keletkezett határozatával történhetik, ennél fogva elnöklő alispán elrendelte a szavazást, melynek eredménye az lett, hogy az új pótdókat megszüntették a — tisztviselők.

Apróbb ügyek.

Felolvastatták a pénzügyminiszter felhívása a vármegye közönségéhez, hogy az alakítandó hitelszövetkezetek központjának megteremtéséhez járuljanak hozzá üzletrészek jegyzésével. Az állandó választmány véleménye az, hogy e felhívás tárgyátalan, mivel a megyei törvényhatóság már jegyzett 10 üzletrészt, egyébiránt felszólítandónak véli a vagyonosabb községeket az üzletrészek jegyzésére. A közgyűlés elfogadta e véleményét.

Herz Ignác ajánlatára a megyei vámoshidak kibérlését illetőleg elhatározza a közgyűlés, hogy a vámoshidakat nem adja bérbe, hanem megtartja saját kezelésében.

A bihar-tordai főszolgabírói székhely kérdésében az alispán véleményezésére elhatározza a közgyűlés Nagy-Bajom ajánlatával szemben, hogy a bihar-tordai főszolgabírói Székhelyt Nagy-Rábéba helyezze át és ott a főszolgabírói lakhely és hivatal építését elrendeli.

Segélyek.

A vármegye közönségéhez intézett egész csapat segély iránti kérvényt utasított el a közgyűlés és a következőknek adományozott segélydíjakat.

A vakok bpesti intézetének 25 frtot.

A nagyvárad kereskedelmi iskolának 200 frtot.

Szedlarikné Dudinszky Anna «Nőipariskola»-jának segélyezésére 100 frtot úgy azonban, hogy nevezett ennek fejében négy vármegyei illetőségű növendéket tartozik kiképezni s erről jelentést tenni.

A közgyűlés méltányolja továbbá **Rátkay József** tevékenységét a selyemtenyészés körül s épen ezért kérelmét egészében teljesíti, vagyis 50 frtot ad jutalmazási czélokra és 150 frtot pedig nevezettnek a selyemtenyészés körül tett költségeinek fedezésére.

A közgyűlés folytatattik.

A bibornok jubileuma.

Nagyvárad város bitoros-püspöke: dr. **Schlauch Lőrincz** Ő Eminentiaja tegnap ülte meg püspökké szentelésének negyedszázados évfordulóját.

Az egyházmegye nagy ünnepekre készült e kiváló alkalomból, azonban az országot ért mély gyász miatt minden fényes óvációt mellőztek, s csendben, de éppen oly szívből fakadó hálával fejezték ki szeretetüket, tiszteletüket, ragaszkodásukat a kimagasló egyházfejedelem előtt.

A káptalan és az egyházmegye papsága már tegnapelőtt bemutatta hódolatát, fiúi szeretetét a bibornok iránt. Tegnap pedig a vármegye, előkelő testületek és hivatalok vezetői és számos kiváló férfaink tisztelegtek a jubileum alkalmából a bibornok előtt.

A Te Deum.

Ő Eminentiaja püspöki jubileuma alkalmából tegnap délelőtt az összes r. kath. templomokban hálaadó isteni tisztelet volt.

A székesegyházban délelőtt 9 órakor volt a Te Deum, melyen dr. **Schlauch Lőrincz** bibornok is jelen volt, a bibornoki cappa major díszben.

Ő Eminentiaját, **Vinkler József** vál. püspökkel élükön, a káptalan tagjai fogadták.

Az ünnepélyen a bibornok a stallumok végénél levő püspöki emelvényen foglalt helyet; Ő Eminentiajának **Zajnay János**, **Széchényi Jenő**, **Radnay Farkas**, **Bunyitay Vincze**, dr. **Bognár István** kanonokok és **Kucsovsky Lajos** tb. kanonok segédkeztek, mindannyian a cappa major díszben.

A Te Deumot és ünnepélyes szent misét **Vinkler József** vál. püspök végezte, dr. **Szemethy Géza**, dr. **Némethy Gyula**, **Görgényi Jenő**, **Lindenberger József** és **Nyáry Ignác** assistálása mellett.

A templom megtelt ájtatos hivekkel, akik buzgón fohászkodtak az ég Urához a jubiláns egyházfejedelem áldásos, drága életéért. A r. kath. iskolák tanítói és növendékein, a zárdák növendékein, az uradalmi tisztikaron kívül nagy számú előkelő közönség volt jelen.

A székesegyházi ének és zenekar a következő zeneműveket adta elő: dr. **Szemethy Géza** Ecce Sacerdos; Schöpf: Te Deum; Zangl; Ünnepi mise; Kersch: Veritas mea; Cherubini: O salutaris hostia.

félrevert harang, vagy megbomlott óra. Egy perczig kábultan néz szét maga elé s aztán mély sóhajjal rogyik le a sétány legközelebb eső padjára.

Feleszmélve, visszanyeré nyugalmát, határozottá lesz és a végzetes levél pár percz alatt rongyokba tépve repül ezernyi élettelen lepke módjára szét a levegőben és mint sűrű hópihe borítja be az utnak zöldpázsitos peremét.

Azután családostan indul hazafelé. Érzéketlen arccal, mechanikusan ül le kedves kis filigrán asztala elé, melyről nem is egy, de számtalan képeretből mosolyog feléje szerelmesének fényképe. Elővesz a levélfiókból egy monogrammos levélpapírt és ír:

Hadnagy ur! (A betűk nagy, hegyes betűk, de kissé bizonytalanul állanak sorban!) Arra kérem, legyen szives leveleimet a képekkel együtt visszaküldeni. Itt küldöm Önnek gyűrűjét, hálát adva Istennek azért, hogy ezen kis családás segélyével egy hosszú és céltalan élet lerobotolásától kegyes volt megkímélni.

Wardorf Elly <

Ilyen formán olvasta volt a szegény lány ezt a »Garten laube«-ban, vagy más egyebütt. S mégis oly különös neki a styl. Mintha fojtogatnák a levél betűi. Nem! Nem is lesz jó így, gondolá magában. S a szívfájdalomtól feldokolva s remegő kézzel írta meg hozzá a toldalékokat: »Theo, édes Theo! Ugyan hogy tehetted ezt velem?«

Csodálkozva, kidülledt szemekkel olvasta Theo Elly levelét.

Ugyan mi jöhetett ennek a leánynak az eszébe, hogy ilyeneket tesz fel ő róla. S miért? Azért, mert három napig nem irt neki levelet? Ilyen zsarnoknak lenni mégis csak sok! De nem is ez lehet az igazi ok! Tisztán kell látni a zavarban! . . .

Nemsokára a rettentés bucsusorok olvasása után már utban volt Theo Ellyék felé.

A nap tüzes korongjának sárga kékéi egész fényárba fűrésztölték azt a kies kis városkát ott a sötét tenger szélén, a hol Theo kikötött. Most is oly gyönyörű minden, mint két héttel ezelőtt, mikor a válás pillanatnyi keservével, de mégis oly boldogan mondott bucsut jeggyesének.

Theo midőn a régi boldogság tanyájára ért, nem birva többé magával, csakugy futólag köszönté a háziakat, s rohanva-rohant fel Elly lakosztályába. A szülők nem is nagyon tartóztatták utjában a felindult szerelmezt.

— Elly! Elly! Itt vagyok mit tettél? — Szólt szaggatott hangon a küszöbön. — Csókolj meg újra s gyere a karjaimba!

— Hadnagy ur! Akarta kezdeni Elly mondkáját, mint az a bizonyos regényhősnő. De győzött rajta a természet impulzív ereje. Megtört minden affektált erély s megeredtek a könnyei.

— Mit, csókot? Igen, cserébe a Bormiól küldött ezerért? Zokogott Elly. S egész záporával árasztatta el a fiatal tisztet a szemrehányásoknak és vádaknak.

— Nemde megesküdt nekem Theo, hogy mindenütt kitérsz előle, ahol csak találkozol vele? Hogy rá sem nézel többé? Most pedig

mig utána utazol, de ez nem elég, hanem elég merész vagy arra, hogy »ezer csók« kíséretében küldj nekem kártyát abból a »paradicsomból«, ahol kettesben szépecskén meghuzódtok és kettesben . . . Oh mindent tudok! Mindent!

— Megállj Elly! Mit tudsz hát! Mondd, mit tudsz?

— Azt, hogy ő is Bormióban volt, ugyanabban az időben, amikor te s ha nem akartad, hogy ez nekem tudomásomra jusson, akkor jobban kellett volna instruálnod őt.

— Bormióban én? Nézett rá a fiatal tiszt Ellyre aggódó és zavart tekintettel. Az a kis határszéli magyar városka, melyben a kérdéses idő alatt katonai lovakért járt, nagyon kevés hasonlóságot mutatott Bormióhoz, ehhez a felkapott délvidéki fűrdőhelyhez.

De hirtelen észére tért és homlokára csapva kérdé a leánytól:

— Ő tehát Bormióban volt? Igazán? Oh ez a drága, kárhuzatos véletlen. Hisz ez valószínű regény! Fejezé be nevetve a mondatot.

— Igen, magam is azt hiszem, hogy regény, még pedig a legbotrányosabb fajtából, mivel azonban én nem vagyok hajlandó óhajodra a szomorú hősnő szerepét eljátszani.

— Ugyan Elly! Igazán neveltséges volna a dolog, ha bizalmatlankodásod olyan mélyen nem sértene és bosszantana!

— Bizalmatlanságot emlegetsz? Mikor egyszerre kapok két levelező lapot Bormióból?

— Előbb azonban ügyet sem vetünk a bélyegzőre és a postabélyegre, mielőtt azt a férfit, aki csak értünk el, szószegőnek nyilvánítjuk? Veté közbe szomorúan a fiatal tiszt.

A tisztelgések.

A tegnap folyamán igen sokan keresték fel a bibornoki palotát, hogy a jubiláns főpapnál tiszteljenek.

A legelső között volt dr. *Lawán* Agoston gör. szert. kath. apátkanok, püspöki helynök.

Biharvármegye részéről *Szunyogh* Péter alispán és *Papp* János megyei főjegyző tolmácsolták a törvényhatóság és megyei tisztikar üdvözlését a vármegye első virilise előtt püspöki jubileuma alkalmából.

A 7. sz. Vilmos huszárezred képviselőjében három tagú küldöttség tisztelgett Ő Eminenciájánál, melynek tagjai: gr. *Bréda* Viktor, gr. *Starhemberg* Vilmos és b. *Berg* Hermann kapitányok voltak.

Az újvárosi irgalmas nővérek testületileg köszönték meg a bibornoknak az éppen tegnap felszentelt új iskola épületet, amelyet Ő Eminenciája saját költségén emeltetett.

Azonkívül tisztelgették a bibornoknál *Sal* Ferencz kir. tanácsos és neje, dr. *Imrik* Péter kir. táblai bíró, *Schöpplin* Agoston posta-táviráda igazgató nejevel, dr. *Grósz* Albert egészségügyi tanácsos dr. *Schweiger* Ede ügyvéd, *Lukáts* Károly vasuti állomásfőnök és neje, *Beleznay* Antal karnagy, *Láng* József szerkesztő és nyomdatulajdonos és még számosan.

Ő Eminenciája továbbá rengeteg üdvözlő táviratot és levelet kapott jubileuma alkalmából, melyek mindannyian hű kifejezései azon határtalan szeretetnek és tiszteletnek a melyet Ő Eminenciája iránt az egyházmegye határain túl is éreznek.

Az „Immaculata“ intézet új épületének megáldása.

Nagy ünnepélyre készült az irgalmas nének német-utcai Immaculata intézete. *Schlauch* bibornok bőkezűségéből szép új emeletes épülettel gazdagodott az intézet helyisége s tegnap, a nagylelkű jóltevő negyedszázados püspöki jubileumának napjára volt kitűzve az új épület megáldása. Örvendtek a jóltekü irgalmas nének, hogy maga a bibornok is részt vesz a megnyitási ünnepélyen.

A közbejött országos gyász miatt azonban minden külső ünnepélyesség mellőzésével ment

— Elly! Elly! Hát nem tudod, hogy képes lapokat a világ minden pontjáról lehet vásárolni? S én, ki oly sok ilyen képes lapot küldtem már neked Gráczból, egy más, tetszés szerint akartam gyűjteményedre gazdagítani, hogy épen Bormiót kellett választanom, ahol, mint mondd, egyidejűleg a te képzelte riválisod, vetélytársod is időzik, ez olyas valami...

— Bocsánat, Theom!

— Igen, igen, kedvesem! Egy kissé több nyugalom és hígadság, sok fájdalmas percztől megkímélt volna bennünket, mindkettőnknek. Csak meg kellett volna nézned a levelen a gráci postabélyegzőt. Ugy, ugy kicsikém! Csak pityeregj most egy kissé. Szólt Theo a kedves szőkefürtű fejecskét meg-megsimogatva gyengéd szemrehányással.

— Valóban sok a bocsájtani való gyermekem.

— S te megadod a bocsánatot ugy-e Theo? Kérlek is hát bocsáss meg nekem!

— Nem olyan könnyedén Ellykém; hisz az előkészület lenne a papucskormány martiriómára!

— E szerint büntetni akarsz? Kérdé a leány meghunyászkodva, miközben ajkai megmegrándultak a belső fájdalomtól.

— Igen! Mára nem kapsz több csókot a jegyesedtől. Telett az határozottan.

— Minden egyebet csak ezt ne. Oh Theó!...

S bűnbánóan vetette magát a nyakába jegyesének.

végbe tegnap reggel fél nyolczkor az épület megáldása, melyen a szertartást végző papságon, az apácákön és növendékeken kívül csak az épület tervezője és az építési munkálatok vezetője *Peiser* Károly, uradalmi mérnök vett részt.

Dr. *Vucskics* Gyula, újvárosi plebános vezette a megáldást, melynél *Bázár* Gyula hit-tanár, *Halász* Gyula lelkiigazgató, dr. *Lindenberger* János theol. tanár és *Pálffy* Béla s. lel-kész segítettek. A földszint egyik szobájából a Mindenszentek litániájának imádkozása közben vonultak fel a kápolnába, honnét — a Sz. Lélek segítségül hívása után — az új épület nagytermébe vonultak. Előbb a külső falakat, majd a tanterem belsejét meghintették szentelt vízzel, azután pedig tömjénfüsttel töltötték be az előirt imák kíséretében s a szertartás végén feszületet függesztettek a falra s a Meg-feszített áldását kérték a tanítónőkre és tanít-ványaikra. Visszatérve a kápolnába *Nogely* István tb. kanonok, képezdei igazgató sz. misét mutatott be, mely alatt a képezdesznők szép egyházi énekeket adtak elő.

Ezzel bibornokunk bőkezűségéből városunknak három iskolája nyert szép tágas új helyiséget: a *kisdedővő-nő-képezde*, a négy osztályu *polgári leányiskola* és a három szobát elfoglaló *minta-óvoda*. Az előbbi kettőbe igen sokan iratkoztak be (a polgári iskolába 100-nál többen), a minta-óvodában (hol havonként 80 krt fizetnek) azonban még mindig van elég hely.

Erzsébet királyné emléke.

Napok óta alussza siri álmát a bécsi kapuczinusok temploma alatt a magyar nemzet szeretet Nagyszonyja: *Erzsébet* királyné. A gyásznak azonban nincs vége, ott marad az végtelen időig minden magyar szive mélyén s ha az idő enyhíti is mérhetlen fájdalmunkat, a drága királyné emléke élni fog közöttünk.

A koszorúk és részvétiratok özöne még mindig érkezik a nemzet vesztett boldogságát rejtő koporsóra s a trón számolyára.

A keresk. és iparkamara részvéte.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a gyászos eset alkalmából összehívott rendkívüli teljes ülésén elhatározta, hogy feliratilag kéri meg a kereskedelemügyi minisztert, miszerint a mérhetlen gyászeset felett érzett fájdalmát a kamarának juttassa a trón elé.

A kamara felirata a következő:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A megrendülő csapás, mely imádott Királyunkat áldást hintő életétől megfosztotta, az egész magyar nemzetet szivet marcangoló gyászba borította.

Vérző szívvél borulunk le mi is védő Angyalunk sirjánál és jajongó fájdalommal vesszük ajkainkra a Felséges halott, nemzetünk Pátrónájának végső szavát: „mi történt!”

Mi történt?!

Tud-e erre az elárvult magyar nemzet felelni? ha megtörténhetett az, amit elképzelni szivrendítő, lelket ölő örület!

De megtörtént a legborzasztóbb és leesett a mi fejünknek koronája és mi égő könnyel siratjuk porba hullott fényes Ékességünket: Védő Anyánkat.

A fájdalom e szent érzelmeitől körülveve, tiszteletteljesen kérjük Nagyméltóságodat, hogy szivettépd bánatunkból fakadt igazi részvétünket szeretett Királyunk: a legtöbbit szenvedett és szenvedéseit nemes megadással tűrő ember kegyes színe előtt tolmácsolni kegyeskedjék, biztosítván Felséges Királyunkat arról, hogy úgy a mi, mint többi alattvalóinak milliói szivében a közös gyász és fájdalom, — ha lehetett — a jobbágyi és alattvalói hűséget még jobban megszilárdította és hogy az Ő, nemze-

tünkre annyi áldáshozó életének meghosszabbításáért, Isten végzésében való megnyugvásáért és vigasztalódásáért száll az egek Urához mindennapi imánk.

Nagyvárad, 1898. szeptember hó 18.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

Gyászünnepély a keresk. iskolában.

Erzsébet királyné elhunytá alkalmából a nagyvárad felsőbb kereskedelmi iskola tegnap délután tartotta a Csarnok dísztermében gyászünnepélyét.

A nagy terem megtelt előkelő diszes közönséggel.

Ott voltak: Reismann Mór, Erber Imre, dr. Kecskeméti Lipót, Réz Mihály, Vinkler Lajos, Lévy Zsigmond, Vidovich Bonaventura, Várad Mór, Ferenczy Lajos, dr. Gerő Sándor, Batory Ferencz, Hotzmann János, Potássy János, dr. Hun Gyula, Weisz Károly, Szombatý István, Pojnar Jenő stb.

A gyászünnepély elején az ifjusági dalárda előadta igen szépen az „Eltávozás” kezdetű gyászdalt, melyet *Báthory* Ferencz tanított be és vezetett.

Utána *Vidovich* Bonaventura igazgató rövid, szép megnyitó beszédet tartott s *Ferenczy* Lajos tanár mondta el a hosszabb, megható és gyönyörű részletekben gazdag emlékbeszédet boldogult királynénk felett. Szépen jellemezte azt a szeretetet, amellyel a magyar nemzet rajongott Erzsébet királynéért s viszont az elhunyt nagyszony jószívét és pártfogását nemzetünk iránt, valamint jótékonyágát a szegény és szenvedőkkel. Ezért emel szobrot emlékének a magyar nemzet.

Végül még *Weisz* Sándor III. éves növendék szavalt a nagy hatással a „Temetésre” című költeményt s a dalárda gyászdalával a megható ünnepély véget ért.

Iskolai gyászünnepély.

Az olaszii róm. kath. iskola szép gyászünnepélyt rendezett Erzsébet királyné emlékére. Reggel fél 8 órakor a gyermekek a tanítóik vezetése alatt az olaszii róm. kath. plebánia templomba vonultak requiemet hallgatni s ezután a tanteremben összegyülekezve *Stark* Gyula igazgató főtanító és *Nagy* Lajos tanító fejtették előttük a nemzetet ért nagy csapást és Erzsébet királyné érdemeit.

A budapesti nőegylet ülése.

Budapest, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) A nőegylet ma délelőtt tartotta közgyűlését melyen a tagok igen nagy számmal jelentek meg. A gyűlésen gróf *Teleky* Sándorné elnökölt. Előadó *Jókai* Mór volt, aki gyönyörű szavakban emlékezett meg Erzsébetéről, mely a nőegylet egyhangulag elhatározta, hogy *Erzsébet* alapot létesít.

200,000 frtos „Erzsébet“-alapítvány.

Bécsből távirja tudósítónk, hogy egy Bécsben lakó *Sieber* János nevű gazdag uri ember fejedelmi bőkezűséggel róttá le kegyeletét *Erzsébet* királyné emléke iránt. A jótékony szívi ember már korábban 1.000.000 frt alapítványt tett le *Innsbruck*-ban árvagyermek nevelésére. Ezen nagy alapítványához *Erzsébet* királyné elhunytá alkalmából ismét 200,000 frtot adományozott az árva-gyermekek részére, azon kikötéssel, hogy ez utóbbi összeg „Erzsébet-császárné alapítvány” cím alatt kezeltesék. *Innsbruck* város polgármesteréhez intézett levelében kéri, hogy minden köszönetet, dicséretet mellőzzenek, mert ezekre nem reflektál. Így *Innsbruck* városa megelégedett azzal, hogy az óriási jótéteményt jegyzőkönyvében megörökítette. — *Sieber* János nagy vagyonát tisztességes, becsületes munkával, önmaga szerezte.

Adakozások a királyné szobrára.

— Felhívás olvasóinkhoz. —

Hirt adtunk már azon nagyszabású mozgalomról, mely azon czélból indult

meg, hogy Felső királynénknak szobrot állítsunk fővárosunkban, mely beláthatatlan időkre hirdetője legyen nagyságának s méltó bizonyítéka a magyar nemzet hálájának.

E célból mi is aláírási-ívet nyitottunk s tisztelettel felhívjuk olvasóinkat az adakozásra és az ezen célra szánt összegeket szerkesztőségünk egyelőre a *Nagyvárad Takarékpénztárban* fogja elhelyezni s annak idején készséggel fogja rendeltetési helyére juttatni.

Ivünkön eddig folytatólag a következők adakoztak:

<i>Dencs János</i>	10	frt	—	kr.
<i>Felszer Antal</i>	5	"	—	"
<i>Pekánovits Imre</i>	5	"	—	"
<i>Gy. J.</i>	1	"	—	"
<i>B. J.</i>	—	"	20	"

Eddigi gyűjtésünk összege 54 frt 80 kr.

III. L.

A *Szabadság* tegnapi vezérezikke alatt találtuk ezt a két betűt. Nem valami különös dolog, kiegészítve is csak Halász Lajost jelenti, de mégis, abba a kellemetlen helyzetbe jutottunk, hogy foglalkoznunk kell vele. Témának csekély, feldolgozva még csekélyebb lesz, de ő kényszerített, hogy foglalkozunk vele.

Csak amennyire elkerülhetetlenül szükséges.

Személyeiben támadta meg szerkesztőségünket. Megirta, hogy gyáva hazudozók vagyunk, kijelenti, hogy ha saját magunkat akartuk elítélni egy telegrammunk «csinálása» által, ez felesleges volt, mert ugyanis meg van rólunk a saját megmásíthatatlan véleménye.

Itt meg kell állni egy szóra.

Halász Lajos ítélte a Tiszántul szerkesztősége felett és elítélte azt. Ki a bíró? Ki az elítelt? Mi okból ítélteitünk el?

Halász Lajos még igen fiatal ember. Mikor szerkesztő lelt, még nem volt nagykoru, talán még most sincs 24 éves, hisz katona sem volt. Fiatalságát semmi sem pótolja. Diplomája nincsen, tudományos kiképzése befejezetlen, társadalmi műveltségét cikke illusztrálja. Mint író nagyon obskurus. Cikkeit nem igen ír, a tárczairásról pedig maga jegyzi meg, hogy nem kenyere. Akárhányszor vezérezikket írt, mindig durvasággal volt tele, gyanúsított, támadott, ítélte, kikapott — és hallgatott.

Miért lett ő szerkesztővé téve? Mi joga ítélni ő egy egész szerkesztőség felett?

Az ország gyásza idején üzletnek tekinti a királyi házat és országot ért szörnyű csapást és mint a szabadelvűpárt hivatalos, szubvenzionált sajtója a *király lemondásáról* nem röstel kacsát eresztetni szélnek, melyet semmiféle lap rajta kívül nem hirdetett, sőt a király szavát hozták, ki munkában akar vigaszt találni. Miért gyanúsít ő mást telegramm csinálással?

Ő a bíró, ki elítélte bennünket.

Magunkról minek írának? Halász Lajosnak is meg van a maga megmásíthatatlan véleménye rólunk, a közönségnek is Halász Lajosról is, rólunk is. Punctum.

Ami pedig a telegramm csinálást illeti, mely miatt megtámadott, ennyit:

Egy telegrammunk azt jelentette, hogy *Esterházy* el akarja magát adni *Dreyfus*-nének. Igen jól illusztrálja a *Szabadság* szerkesztési módját az az okoskodás, mit Halász ur cikkében elkövet:

»Nem jó urak! Ez nem igaz.

Utána néztem az összes budapesti lapoknak, melyek hűségesen közlik a külföldi lapok szemléjét. Ezt nem közölte egy sem.

Kutatva kerestem az «Alkotmány»-ban. Nem közölte ez sem.

Ez a távirat tehát ott született a szerkesztőségben.

Halász urnak eszébe sem jut, hogy a táviratot sürgöny útján is kaphatják a lapok, csak ollóra gondol. Nem, kérem, csakugyan nem ollóztuk, miről tanuságot tehet *Gesztesi* munkatársa is, kinek sikerült azt eredetiben megmutatni, mit önnek is megteszünk, ha egyszer valódi táviratot óhajt látni. Mert annyira senki sem naiv, hogy előfizetési felhívásában, — mely ismét csunya gseft a gyászszal, — közzé tett sulyokvetésnek felüljön, mely szerint ön 45,000 szót kapott táviratban a gyásztól. Hiszen az uralkodók részvétsürgönyeit sem hozta, ami magában 587 szó. Megmutatjuk ezt is, ha óhajtja, eredeti sürgönyben.

Különbösen is kár volt ezért a táviratért oly durván kirohanni. Még hosszabban megtalálhatja a *Pécsi Napló* 215-ik számában. Ez pedig kormánypárti lap. És látja, kérem, így az a sok csunya kifakadás most ezt a lapot is éri, ami pedig nem kollegialitás.

Egészen ok nélkül és alaptalanul támadott ismét. Szokott durvaságával föltötte be a lapját és judicium nélkül sértegetett olyanokat, kikről mind állásuk, mind képzettségük folytán ön igen sokat tanulhatna és higgye el, hogy rá is férne, ha már mindenképen írni akar.

Balásházy Bertalan.

Biharvármegye nem egy előkelő családját borítja gyászba *Balásházy* Bertalan biharmegyei nagybirtokos, megyei törvényhatósági bizottsági tag halála.

Ismert alakja volt ő egy a közéletnek; nyájas, megnyerő modoránál fogva kedvenc tagja az előkelő társadalmi köröknek. Atyja Balásházy Sámuel volt Zemplémmegyei főszolgabíró egy éve, hogy meghalt Évakra pusztáján Henczida mellett.

A gyilkos kór, mely végre is életét oltotta ki tegnap hajnalban, még július hóban lopta be magát az életerős testbe. Tífuszba esett, melyből csak nagy szenvedések és környezetének sok-sok átvirasztott ójje után szabadult meg. Legalább úgy látszott eleinte, hogy felépült teljesen. A múlt hó közepén azonban visszaesett a betegségbe. Ugyanakkor szívbeteg leánya, Margit lebegett élet és halál között, a gondviselés azonban életbe tartotta. Az apa azonban, kinek szervezete nem tudott megküzdeni a tífusz visszahatásával, elhunyt.

Dr. Beöthy László főispán, kinek az elhunyt apósa volt, amint hivatalos kötelességei engedték, betegségében ismételtelen felkereste apósát Évakra pusztán, a hol a beteg feküdt. Tegnap éjjel táviratilag hívták a beteg ágyához s reggel visszajött a szomorú halálhírrrel, hogy az előkészületeket a temetésre megtegye s aztán ismét a halottas házhoz utazott.

Az elhunyt nagybirtokost felesége Beöthy Cecília és négy gyermeke Margit, Malvin, Iván és Olga gyászolják. Temetése f. hó 23-án lesz Évakra pusztáján, Henczida mellett.

A család a következő gyászjelentést adta ki: Balásházy Bertalanné szül. Beöthy Cecília, Balásházy Margit, Balásházy Malvin és férje Beöthy László gyermekeik nevében is, Balásházy Iván és Balásházy Olga, valamint testvérei Rajner Vilma és férje Prihradny Guidó, valamint Rajner Vilmos gyermekeik nevében is mély fájdalommal tudatják a felejthetetlen jó férj, apa, illetve nagyapa és testvér: *Balásházy Bertalannak*, folyó évi szeptember hó 21-én reggel 1/6 órakor életének 59-ik, boldog házasságuknak 31-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi

maradványai folyó évi szeptember hó 23-án d. u. 3 órakor fognak Évakra az ev. ref. egyház szertartása szerint megáldatni és Henczidán a közsirkertben öröknyugalomra helyeztetni. Évakra, 1898. évi szeptember hó 21-én. Áldás és béke poraira!

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 25-26. Lóversenyek a nagyvárad gyepen.

* **A második nap.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap kezdte meg őszi közgyűlését, bizony nagyon lanya érdeklődés mellett. Hiába, nem volt választás; pedig már rég bebizonyult, hogy ha még olyan piczi állásról van is szó, a melynek betöltésénél voksolni lehet, nincs sár, se eső, megteelik a megyeház nagy terme. Tegnap a tárgysorozatba felvett 322 ügy közül csak 52-öt intéztek el, a többi mára maradt. De a sok közt száznál több a községi számadás és ezekkel egy füst alatt végeznek.

* **Választás a gymnáziumban.** A premontréi rendű főgymnáziumban *Eötvös* önképzőkörében tegnap délután folyt le a választás. Elnök lett: *Berkovits* René VIII. o. t., titkár *Taróczy* Béla, főjegyző: *Misurai* Ágoston, pénztárnok; *Kollhay* Kornél, fő könyvtárnok *Bresztovszky* Ernő, alkönyvtárnok *Aligyander* S; aljegyzők *Rotter*, *Voit* és *Pataki*. Bizottsági tagokká *Berkovits* René, *Taróczy* Béla *Misurai* Ágoston, *Demjén* K. és *Makovits* B. VIII. osztályu s *Bresztovszky*, *Aligander*, *Prág* és *Rotter* VII. o. tanulók választottak meg.

* **A május elsei népgyűlés utóhangja.** Ez év május elsején a bónai kútnál egy kisebbszerű népgyűlés volt. A gyűlésen *Kohn* Lipót elnökölt volna, azonban azt alig kezdték meg, a rendőrség beszüntette. A rendőrség a vezetők ellen azután az eljárást megindította, őket a kihágásért el is ítélte. Az ügy azonban felebbezés folytán a városi tanács elé került, mely a rendőrség által kiszabott büntetéseket felemelte. Tegnap érkezett le a minisztérium ítélete, mely szerint a miniszter a rendőrkapitányi ítéletet hagyta helyben. Az ítélet szerint *Kohn* Lipótot 15 napra elzárják s ezenfelül 100 frt pénzbüntetést fizet.

* **A Jungfrau-vasut megnyitása.** Interlakenből következőket sürgönyzik tegnaptól: Ma nyitották meg a Jungfrau-vasut első szakaszát, azt a vonalat, mely Scheideggől az Eiger-gleccserig visz. A megnyitási ünnepélyben 350 vendég vett részt. Menetközben általános bámulást keltett a vasut óriási turbina-telepe. A Jungfrau vasut külön e célra kombinált fogas kerekű vasut, villamos üzemmel. A kezdő állomás Scheidegg mag 2500 méter magasságban fekszik, az Eiger-gleccser, a hol a vasut eddig kész része végződik, 3219 méterre van a tenger színe fölött. A mikor teljesen kész lesz a vasut, a Jungfrau csúcánál 4166 méter magasságban lesz a végállomása.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra néhai *Osek* Mátyas asztalos-mester hült tetemeit nagy részvét mellett. A temetésen nagy közönség volt jelen, az első nagyvárad munkás betegsegélyző pénztár pedig gyászlobogóval, fáklyákkal testületileg jelent meg.

* **A drót nélküli telegrafálás.** A drót nélküli telegrafálást Angolországban vették első ízben gyakorlatba. Ezen célra, Marconi föltaláló, a leadó-, illetőleg főlvevő telegrafállomást egyrészt az Osborne-House egy zászló rudjára, másrészt az «Osborne» nevű királyi Jacht egyik árbócára erősítette. Ily módon Viktoria angol királynő és a Valesi herceg egymással bármely hirt közölhetek.

* **Eltűnt vasuti tiszt.** *Ehrlich* Gusztáv vasuti tisztviselő, ki a kabai állomáshoz volt szolgálattételre beosztva, tizenegynappal ez előtt

az állomásról eltűnt s azóta nyoma veszett. Felettes hatósága kereseti, de még ez ideig nem akadtak nyomára. Ösmerősei azt hiszik, hogy öngyilkosságot követett el.

* **Gazdasági Tndósító.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Gosztonyi* Ferencz fekete-bátori birtokost a tenkei járásra gazdasági tudósítót kinevezte.

* **Lopás.** *Kabai* Réza rovott multu cselédleány már hosszabb idő óta szolgál *Weisz* Arnoldnál, akitől azután tegnap megszökött. A leány azonban előbb összeszedte a gazdája ruháit s azokat is elvitte. A rendőrség még ideje korán elfogta s még tegnap átkísértette az ügyészhez.

**A revőközönséget értesítjük, miszerint Fábry Testvérek üzleteiben az őszi idényre kalapokban újdonságok 75 krtól 6 frtig, uri, női és gyermek Carlsbadi cipők mintegy 7—8 ezer pár továbbá keztyük, harisnyák, nyakkendők, fehérneműek stb. megérkeztek meg-
lepő nagy választékban, minnek következtében különösen kalapok és cipők rendkívüli olcsó áron árusítatnak el, miért is mindenkinek érdekében áll bevásárlásait csakis Fábry Testvérek üzleteiben eszközölni.**

SZINHÁZ.

Bohém-élet.

Kik azok a bohémek?

A bohém-életben ezt a meghatározást adja Marcel: Bohémek mindazok, a kiket hivatásuk makacsul arra űz, hogy valami művészetre adják magukat, a nélkül, hogy a megélhetésre egyébük is volna a művészetnél; szellemüket folyton izgalomban tartja az ambíciójuk. Hogy megélhessenek, az napról-napra új probléma. De ha csak parányi vagyon hull is az ölükbe, nyomban rákapnak a legköltésesebb szeszélyekre, cs kolják a legszebb leányt s a legfiatalabbat, iszszák a legjobb bort s a legrégebbet s nem találnak soha elég ablakot, a melyen pénzüket kidobálják. Tíz lépést sem mehetnek, hogy egy jó barátira ne akadnának s harmincz lépést sem mehetnek akárhol is, hogy egy hitelező ne akadna elébük.

Szép definíció, elég lendületes, hatásos. Egészen belevág ebbe a darabba, a mely annyira tetszik a mai, realiztikus felfogásnak hódoló izlésnek, daczára annak, hogy egy cseppet sem realiztikus.

Vannak bohémek mindenütt körülöttünk; a fentebbi meghatározás alkalmazható is rájuk nagyjában, kivéve — az elejét. Bohémjeink legnagyobb része csakugyan szereti a csinos hölgyikéket meg a pezsgőt; van barátjuk és hitelezőjük is elég. Csak egy hiányzik belőlük: a művészet, a tehetség, az ambíció. Művészeknek, nagy tehetségeknek képzelik magukat s ebben a meggyőződésben kiváltságot követelnek a társadalomtól a féltelenségre. Pedig ha még egy Petőfi, egy Byron szilaj viselkedése a visszatetszést kelt, mit szólunk a törpe epigónak, a tehetségtelen stréberek nagyhangú kiáltásaihoz, a kikkél a lángész lebilincselő ereje nem képes feledtetni botlásait?

Elég az hozzá, hogy az a Bohémia nagyon is prózái valami. Ha ezt a világot a maga meztelen valóságában hozzuk színre, nem érünk el vele semmi hatást. Mit tesz tehát az író? Kigondol egy pár ügyes jelenetet, megalkot néhány feltűnőbb jellemet, behelyezi őket a bohém-világba s eljátszat velük egy mesét, a mely tele van szellemes párbeszédekkel, ragyogó költészettel, de — képtelenség. Nagyon jól bele-
neveltek már minket a realizmusba. Nem elég-szünk meg már a megindító jelenetekkel, az önfeláldozó vagy könnyelmű bukott nők regé-
uyes kalandjaival, hanem azt is kutatjuk, hogy lehetséges-e mindaz az életben is?

Miért van tehát a Bohém-életnek mégis akkora hatása?

Egy részt azért, mert egy meglehetősen ismert és kedvelt regényből gyúrták át a szinpad számára. S ki ne találkoznék újra öröme régi kedves ismerősökkel! A találkozás öröme feledtetni a szindarab hiányait. Feledtetni, hogy csak a regény néhány kedves fejezetét láttuk, föleresztve némi kaméliás hölgy-féle szentimentalizmussal. Ha még hozzá jó színész is adja, akkor éppen teljes a siker, zúg a taps, az éljenzés s kitünően mulattunk.

A másik ok mélyebben keresendő. Nem drédikálja ugyan *Murger* és *Barrière* darabja a legtisztább erkölcsöket, de hatással tud játszani egy örök érzelem: a szerelem hűrjain. A valódi, önfeláldozó szerelem hősnője a kis Mimi, akinek a gyöngéd szívéért azt is elfeledjük, hogy költői igazság szempontjából ő egyike a darab legelhibázottabb alakjainak. De meri nagyon szeret, szeretjük mi is és megszeretjük a Bohém-életet is a többi szeretetreméltó — de légből kapott — szereplővel együtt.

Miminek, a kis árva leánykának szomorú regénye a darab. Megszereti *Rodolphe*-ot, egy milliomos nagybácsi unoka öcscsét, aki belebolondul a bohémek könnyűvérű életmódjába s velök éli át a bőség és szükség váltakozó napjait. Ebben az egész könnyelmű társaságban csak *Miminek* van komoly akaratereje. Ő dolgozik még kedveséért is. Mikor pedig *Rodolphe* nagybátyja, *Durandin* arról győzi meg, hogy kedvesének jobb lesz tőle elvállnia, kész a nagy áldozatra. Ugy viselkedik, hogy *Rodolphe* hűtlennek képzelje; elválnak. *Rodolphenak* más jó parthieja is akad egy gazdag özvegyben, de hiába, a kis Mimit csak nem feleli s visszatér hozzá, a bohém-tanyára. Csakhogy a boldogságnak már vége. Mimit a munka, a gyötrődés tönkre tette. Még egyszer felsóhajt, mikor *Durandin* végre beleegyezik házasságukba, azán meghal. A vidám bohémek szomorúan állják körül s *Rodolphe* zokogva kiált fel: Oh ifjúságom! téged temetnek!

Kétséget nem szenved, hogy a mű más különös légkörével is érdeklődést kelt. A mellett ebben a légkörben olyan kedvesek, szeretetreméltóak az emberek, hogy még a vetélytársnő gyűlölete is egyszerre szeretetté tud alakulni. Elragadó világ — csak hogy mese az egész.

A darab nagy sikerén azért sokat gondol-
godhatnak a tulzó realizmus hívei.

Hogy az előadásra térjünk, legalább is csodálatunkat kell kifejeznünk, hogy szomorú fordítását vették szövegül, nem pedig *Radó* Antalét, holott ez utóbbi sokkal finomabb, ügyesebb, költőibb. Több szellemes mondást valóssággal élvezhetlenül adott vissza Szomori; ezt a fogyatékos férczmunkát kár volt a sokkal jobb felett előnyben részesíteni.

Elhibáztatnak tartjuk a szereposztást is több tekintetben. Van társulatunknak minden szereplőre megfelelő tagja, mire való volt hát egyeseket olyan kísérletekre kényszeríteni, a melyek nem az ő tehetségükhöz és temperamentumokhoz mértek?

Fényes sikere volt *Hatala* Györgyikének mint *Miminek*. Az önfeláldozó szerelmet, a szenvedés minden árnyalatát teljes hűséggel s megrendítő bensőséggel adta. Kellemes, megnyerő hangja, szabatos mozdulatai teljesen megfelelték a legmagasabb igényeknek is. Mintha ez a szerep egyenesen az ő számára íródott volna. Tehetségén legjobban a IV. felvonás végső nagy jelenetében jutott érvényre; itt nyílt színen aratott ismételt tapsokat. Tőle még sokat várhat a jövő magyar színészet.

Tompa Kálmán (*Rodolphe*) látható ambícióval készült erre a szerepére; de a végét elfelejtette megtanulni. Egyébként könnyed megjelenése, átgondolt játéka nagyon tetszett.

Nehéz helyzete volt *Baróti* Irmának. Neki, a naivának kellett játszani *Musette* szerepét! Legalább is különös véletlen. Természetesen ő a maga módja szerint fogta fel ezt a kaczer gusette-et s egészen kedves kis alakot mutatott be, aki azonban nem a *Murger*é! Így is, a más köntösbe öltözött *Musette*-et elfogadhatóan és tetszéssel adta.

Kis szerepében a tőle megszokott kifogástalan alakítást nyújtotta *Szilágyi* Berta (*De Rouvresné*).

Pataki ügyes, élénk *Marcel*, *Kassai* igen jó *Schaunard* volt, énekét megtapsolták. *Bartos* (*Durandin*) és *Vank* (*Benoit*) is tetszetek.

Külön kell azonban megemlékeznünk *Janovicsról* mint *Collineról* és mint rendezőről. Játékában a nyugodt biztonság, a rendezésben jó ízlése tűnt ki.

Heltai (*Baptiste*) ismét egyikét adta legjobb inas szerepeinek

Marosi és *Leővei* a rendes igyekezettel járultak az est sikeréhez.

A díszletek fényét azonban nem nagyon emelte a második felvonásbeli szállodai butorzat.

A darabhoz *Stephanidesz* Károly irt hangulatos zenét.

R—r.

Ámon Margit jutalomjátéka. *Ámon* Margit k. a. szombaton lép föl Budapesten a *Donna Inanmita* czimszerepében. A fiatal művész e rég nem adott darabot jutalomjátékául választotta és mint értesülünk neves földinket tisztelői nagy meglepetésben fogják részesíteni.

Igazságszolgáltatás.

A harag vége.

A folyó esztendőben márczius 30-án Bihar-Udvari községben az egyik árokban egy eszméletlenül fekvő embert találtak, aki három napi kínos szenvedés után meg is halt anélkül, hogy csak egy percze is magához tért volna.

Az áldozatnak a fején borzasztó seb tángott. A koponyacsont be volt törve s még az agyvelő is kilátszott.

A falu lakossága mindjárt megösmerte az áldozatot, aki nem volt más, mint *Zagyva* Imre bihar-udvari földmivelő.

A lakosság mindjárt sejtette azt is, hogy ki a tettes, mert tudták, hogy *Zagyva* régebbi idő óta ellenséges viszonyban élt *Tóth* Imrével s már több ízben heves jelenet is folyt le közöttük.

Ez igaz is volt, amennyiben a csendőrség csakhamar elfogta *Tóth* Imrét, aki rövid vallatás után beösmerte hogy *Zagyvát* ölte meg.

A korcsmában találkoztak, — mint mondja — s ott ismét heves szóváltás volt közöttük, azonban a baj csak akkor következett be, a mikor eltávoztak.

Az utcán ismét veszekedni kezdtek, a mikor is a vitának *Tóth* Imre úgy vetett véget, hogy a kezében levő bottal *Zagyvát* főbeütötte, amitől ez rögtön összeesett.

A törvényszéken tegnap tárgyalák ezt az ügyet.

A vádlott a cselekményt a tárgyalás során is beismerde, azonban azt tagadta, hogy *Zagyvát* meg akarta ölni.

A bizonyítási eljárás befejezése után dr. *Korn* Lajos alügyész a szándékos emberölést kérte megállapítani, míg ezzel szemben a védő dr. *Wawrek* Kálmán fiatal ügyvéd szép beszédben mérlegelve az ügyet, a halált okozott súlyos testi sértést kívánta megállapíttatni.

A törvényszék is ezt az álláspontot fogadta el, a vádlottat a halált okozott súlyos testi sértés büntetésében mondta ki bűnösnek s ezért négy esztendei fegyházra ítélte.

Az ítéletet az ügyész megfellebbezte.

TÁVIRATOK.

Minisztertanács.

Bécs, szept. 21. (Saját tud. távirata) Ma délelőtt minisztertanács volt, melyen *Wlassics* minisztert kivéve az összes miniszterek megjelentek. *Wlassics* miniszter ugyanis Bécsbe utazott a requiemre.

Vigilia.

Bécs, szeptember. 21. (Saját tud. táv.) Ma délelőtt 11 órakor tartották a Burg-templomban a második gyászmisét Erzsébet királyné őfelségéért. Ott voltak: a király, a királyiház valamennyi tagja és számos előkelő-

ség. A misét Vaszary Kolos hercegprimás celebrálta, előtte Schnabel udvari főkaplán tartott gyászbeszédet.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Tegnapelőtti számunkban megírtuk s ma már több lap is megerősíti, hogy a Londonba menekült Walsin-Esterházy mindenáron pénzhez akarva jutni, nemcsak a »Dreyfus javára szóló okmányait«, hanem a revízió alkalmával »Dreyfus javára teendő« vallomásait is árulgatja, ma már elég jutányos áron különösen az előbbi.

Nem érdektelen Fülöp orleansi herceg kiáltványa a francia néphez, melyben a meghurczolt hadseregért száll sikra.

A kiáltvány egész terjedelmében a következő:

Francziák!

A haza becsülete és biztonsága ellen alakult gyűlöletes komplott alakítói ledobták álarczukat. Ezek által megfélemlítve miniszterek is véltak büntársaikká. Habár elismerik, hogy az elítélt bűnös, mégis azon hazug ürügy alatt, hogy a közvéleményt megnyugtatják, az általános népszavazatot, mely nélkül ők semmivé törpülnek megvetve, maguk döntöttek ebben a kérdésben, a mely nemzeti kérdés. A francia parlamenti szószéken ünneplésen kijelentett eszmét, mely szívemet megindította: hogy »saját házunkban mi vagyunk az urak«, saját előnyükre elferdítik. Csak azok, kik egy titkos és veszedelmes hatalomnak alávetett szolgálai, akarják, hogy azon hatalmat, melynek ők szolgálnak, ti rátok is föltöljék. Eltűritek ti ezt? Az alkotmány meg van semmisítve. A ti legszentebb jogaitok sérelmet szenvednek. Tűritek ti ezt? Azon ürügy alatt, hogy azt a férfit, kit a hadi törvényszékek elítéltek, ártatlannak nyilvánítottassék? Meg akarják semmisíteni a hadsereget, meg akarják rontani Franciaországot! Ezt mi meg nem engedhetjük.

Fülöp,

Orleansi herceg.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Picquart tárgyalását, mint Párisból írják, ma kezdték meg. Valószínű, hogy a tárgyalást Picquart szabadlábra helyezésével elhalasztják. Pilleaux tábornokot felmentették a párisi térparancsnoki állásától.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) A tárgyalás, melyen Picquart ügye fölött lett volna ítélet hozva, elhalasztatott. A tárgyalás különben nem nélkülözötte az izgalmas jeleneteket, különösen midőn az elhalasztási végzés a feleknek tudomására jutott. Picquart és vébője Labori tiltakoztak ellene. Picquart kijelentette, hogy a bíróság a katonai bíróságnak akarja kiszolgáltatni, hogy megölje a börtönben.

Chile és Argentina.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Buenos-Ayres-ből távirják: A Chile és Argentina kormánya között felmerült nézeteltérés kielesedett. Végleges döntést holnapra várnak.

Krétaí ügyek.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Kölnből távirják: Azzal a hireszteléssel szemben, hogy Németország mégis el van tőkélve részt venni a krétaí kérdés rendezésében, a »Kölnische Zeitung« tudni véli, hogy ez a feltevés indokolatlan, mert Németország meggyőződött róla, hogy részvétele nem lehet hasznos befolyásu,

tehát kilépett a koncertből és a néző szerepére szorítkozik. Azóta nem történt olyan esemény, amely ennek a politikának a megváltoztatására alkalmas lett volna. A teljes tartózkodás kötelessége megkívánja, hogy a hatalmak akciójába, amelynek pártatlanul és jóindulatilag jó sikert kívánunk, ne avatkozzunk bele, valamint hogy a szultánnak sem tanácsolhatjuk, hogy Krétából visszavonja-e csapatait vagy ott hagyja-e őket.

Budapest, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Kandiából távirják: A fegyverek kiszolgáltatását állítólag a legközelebbi napokban is folytatják. A törökök birtokában lévő fegyverek számát 25,000-re becsülik. A fölkelők megígérték, hogy Chermisidében védelmi állást fognak elfoglalni.

SPORT.

Budapesti lóverseny. Vasárnap kezdődik a tíz napos meeting, amelynek főbb eseményei a Szt. László-díj, a földművelésügyi miniszterium díja, a Lovaregyesületi díj és több 10,000 korona értékű handicap. A futtatásokat vasárnap, kedd, csütörtök és szombatonként tartják és naponként 6 verseny kerül döntés alá. A siker érdekében dr. Magyar László titkár és Schmidt Henrik főpénztárnok buzgólkodnak.

A keresk. és iparkamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tegnap, szerdán délután érdekes ülést tartott, a melyen több fontos tárgyat intéztek el.

Janky József elnökölt. A bizottság tagjai közül mintegy 22-en vettek részt.

A felolvasott előki közléseket tudomásul vették. Ennek tudomásul vétele mellett a szegedi kereskedelmi kongresszus költségeihez a kamara 25 frttal hozzájárul, továbbá jóváhagyólag tudomásul vették a kereskedelmi osztály elnökének meghívását, hogy a jövő évben a magyarországi kamarák Nagyváradon tartsák kongresszusukat.

Tudomásul vették továbbá a titkár és a pénztárnok jelentését.

A kereskedelmi miniszter a vidéken, a kamarákkal kapcsolatosan tudakozódó intézményt óhajt életbe léptetni, a mely forgalmi, szállítási ügyekben nyújtana az iparosoknak és kereskedőknek felvilágosításokat.

A teljes ülés örömmel üdvözlöi a miniszter kezdeményezését, bevárja azonban a Magyar Keresk. Múzeum értesítését a módoszatokra nézve s akkor bocsátkozik érdemleges tárgyalásokba.

A vegyvizsgáló laboratóriumokról szóló szabályrendeletet tudomásul vették.

A pénzügyminiszter leirt a kamarához, az országos központi hitelszövetkezet megalakítása tárgyában. A szövetkezetnek üzletrészek jegyzése és más módon leendő támogatására kéri a miniszter a kamarát.

Kiadják az elnökségnek.

A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvének azon határozatait tárgyalták ezután, amelyek egybehanganak az iparososztály határozataival.

Igy a mező-keresztési állomásról a községbe vezető ut kikövezésének fedezésére és fenntartására kövezetvám szedését kéri a község a vasuti áruk után. Erre nézve Bihar megye közigazgatási bizottsága véleményt kér. — A kamara a vámszedési jogot 50 évre megadhatónak véleményezi.

Ugyancsak a megye közigazgatási bizottságának megkeresésére véleményezi a kamara, hogy a Berettyó hidon a vámszedés gyakorlását 3 óvre engedélyezzék.

Az érdekelt iparosok és kereskedők az iránt kérvényeztek, hogy a bihari h. é. vasutak már reggel 3 órakor induljon, továbbá minden nap, vagy legalább országos vásárok és megyegyűlések napján délelőtt 2-szer induljon. A kérelem teljesítését a kamara véleményezte.

Heimann Lipót nagyváradai női felső rubakereskedő kérvényét, hogy a vásárra vitt áruk

vasuti kedvezményben részesíttessenek a szállításhoz, — pártolja a kamara.

Tóth Zsigmond és társainak az iránti kérelmét, hogy a szeszes italt áruló kereskedők denaturált szeszt is árulhassanak, — pártolólag terjesztik fel a miniszterhez s a többi kamarához is megküldik pártolás végett.

A László és Hunyady malom vámmentessége.

A nagyvárad egyesült László és Hunyady malom részvénytársaság az iránt folyamodott Nagyvárad városához, hogy a vidékről a malom részéről szállított azon termények után, melyek feldolgozva, a városból elszállítatnak, 15 évig kövezetvám ne fizetessék.

A város ezen kérvényt véleményezés végett áttette a kamarához.

A kereskedelmi osztály a kérelem teljesítését véleményezi, ha annak megadása a városi pénztár bevételeire zavarólag nem hat.

Az iparos osztály ellenkező határozatot hozott. Ha ennek a vállalatnak megadják a kedvezményt, a többi gyárak is joggal kérhetik. Ez esetben pedig a város nagy károsodást szenvedne, miért is a kövezetvámmentesség megadását ellenzik.

Hosszas vita fejlődött ki a kérdésnél.

Dr. Sarkadi Lajos a kereskedelmi osztály véleményének elfogadását ajánlja.

Farkas Izidor mint kamarai tag pártolja a vámmentesség megadását. Az más kérdés, hogy a város megadja-e azt. Mint városi törvényhatósági tag ő sem fogja pártolni, mert a többi gyárosok is éppen oly joggal kérhetnék azt s akkor a veszteséget közköltő emelésével kellene pótolni. A kamarának azonban csak az ipar érdekét szabad szem előtt tartani s ezért a kereskedelmi osztály véleményét ajánlja elfogadásra.

Iernyey Antal az iparosztály véleményét tartja leghelyesebbnek, mert a kamarának az egész polgárság érdekét nem szabad mellőzni. Közelebb van hozzánk a polgárság, mint egy vállalat.

Bertsey György különösnek találja Farkas Izidor véleményét. Kétféleképpen, mint ember, nem lehet gondolkozni, sem két képpel játszani, itt és a törvényhatóságban. A László és Hunyady malom vállalat azért jött ide, hogy tőkét gyűjtsön. Több érdeme és több joga van annak, mint a többi régi nagyváradai gyáraknak? Ajánlja az iparosztály határozatát elfogadásra.

Weisz Károly fejtegeti az új vállalat hasznát s a mellett van, hogy a kedvezmény megadását véleményezze a kamara.

Milibák József sem tartaná igazságosnak, hogy a míg a kisiparos megfizeti a kövezetvámot a behozott dolgokért, egy nagy vállalat az alól felmentessék. Ilyen kivétl. nem lehet tenni.

Szavazásra kerülő a sor, 14 szóval 9 ellenében véleményként kimondta a kamara, hogy a kövezetvám-mentességet nem véleményezi.

Az »Orsz. magy. gazdasági egyesület«-nek az »Agricol« tarifák behozatala tárgyában küldött átiratra kimondták, hogy a kereskedelemre káros tarifák behozatalát nem pártolják.

A keresk. miniszter leiratára vonatkozólag a nagyvárad szikviz fogyasztási adó kezelésénél előforduló visszaélések tárgyában a kamarának az a véleménye, hogy a szikviz-adóról szóló szabályrendeletet módosítani kell.

Goldberger Izidor derecskei takács szövőszék, illetve kamatmentes államsegély iránti kérvényét a kamara pártolólag terjeszti fel.

A körös-nagyrévi kanta és korsó készítő

magyar családok megélhetésének biztosítása, illetve agyagipari szakiskola felállítása iránt kérelmez a község előjárósága.

Titkár e tekintetben már ígéretet is nyert szóbelileg a miniszteriumban, hogy a lehető megteszik a szegény lakosság érdekében.

Felir a kamara e tárgyban a keresk. miniszterhez.

Vita a kamarai-illetékek miatt.

Hosszas, éles vitát kellett az iparosztály jegyzőkönyvének az a része, mely az illetékek beszédéről szól.

Panasz merült fel ugyanis, hogy a kamarai-illetékekért, minden előleges megintés nélkül foglalást eszközölnek; továbbá, hogy a folyó évben a családtagok után fizetett III. oszt. kereseti adó összegére is kivettették a kamarai illeték.

Az iparos osztály javasolja, hogy keresse meg a kamara az adóhivatalt, miszerint előzetes felszólítás nélkül a kamara-illetékekért ne foglaljanak; a családtagok után pedig ne rójjanak ki kamarai illetéket.

Dr. Sarkadi Lajos titkár szintén a mellett van, hogy nem jogos a foglalás megintés nélkül, de ez a kamarához nem tartozik, hanem a behajtó adóhivatalhoz; ott lehet az illetőknek felszólalni. A családtagok után fizetett kereseti adónak kamarai illetékekkel leendő megróvását pedig a miniszter rendelte el 1891-ben. Azt eddig a pénzügyigazgatóságnál nem írták ki a lajstromba.

Bertsey György szólalt fel ezután. A vidéken az iparkamarai illetékről könyvet sem kap a ki fizet s azt sem tudja, mennyi illeték van rá kivétel. Nagyváradon pedig mindjárt megróhanják a foglalással. Irjon át a kamara az alispánhoz, hogy a feleket előre értesítsék, mennyi kamarai-illetéket köteles fizetni. Jiba volt, hogy a családtagokra is kivettették az illetéket.

Dr. Sarkadi Lajos titkár hivatkozik a miniszter rendeletére, melyet kötelessége volt betartani. A miniszter rendeletével ellenkező indítványt nem ajánlja elfogadásra, mert az meg nem állhat.

Milibák József azt helyteleníti, hogy egyes olyan dolgok történnek a kamarában, a mikről a teljes ülésnek nincsen tudomása.

Bertsey György indítványozza, hogy irjon át a kamara a pénzügyigazgatósághoz, miszerint a családtagok adóját ne vegyék fel az illeték-lajstromba.

Steiner M. Albert helyesli a titkár eljárását. A míg a miniszter másként nem intézkedik, a család-tagok adója után is be kell szedni az illetéket.

Még többen szóltak a kérdéshez, a mely után a többség az iparos-osztály javaslatát fogadta el.

Dr. Sarkadi Lajos, jogára hivatkozva, kijelentette, hogy a kisebbség véleményét szintén csatolják a miniszterhez küldendő felirathoz.

Elhatározta még a kamara, hogy Erzsébet királynő emlékére évenként 100 frtot iparos és 100 frtot kereskedelmi célokra adományoz, továbbá az Erzsébet-szoborra 100 koronát ad. Ezzel a teljes ülés 5 órakor véget ért.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. szept. hó 20-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 8.80. Uj 8.40. Kétsz. buza 7.10—6.60. Rozs 6.70—6.40. Arpa 5.40—5.10.

Zab 5.40—5.10. Tengeri: ó 5.80. uj 4.20. Borsó 12.—. Lencse 16.—. Bab 6.50. Köleskása 12.—. Burgonya 2.10. 100 kiló lángliszt 16.50, zsemlyelisz 15.50, fehérkenyér liszt 14.50, barnakenyér liszt 11.50, széna fuvarral 2.—, szalma 0.45 Szalona 72.—, 6 kiló zsup-szalma —05, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.80, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaalaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32. Szilva pálinka —80. Szesz 1.—. 1 mm. kőso 10.70, nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 9.50, köles 5.20 repce 12.—, dió 12.—, mogyoró —, aszu szilva —. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonná 72, sertéshus 60, juh-hus 36, veres hagyma 6, fog-hagyma 32, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 12. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. búkköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi szept. 20-ról: Tiszta buza körülbelül 1800 hltr, kétszer. res buza 400 hltr, rozs 500 hltr, árpa 200 hltr. zab 300 hltr, tengeri 450 hltr, burgonya 700. hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 68 drb, félhizott 72, sovány 180, süldő 325, malac: 590, hizott marha —, jármás ökör 290, fejős tehén 170, borju 135, bivaly 7, juh és kecske 130, ló 195.

Marha ártáblázat 1898. szeptember 20-ról Egy pár első rendű jármás ökör 325—340, egy pár másodrendű jármás ökör 215—300, egy pár harmadrendű jármás ökör 125—210, 1 pár fejős tehén 90—190, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—85. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—60, 1 drb. veres borju 10—18, 1 drb. fél éves borju 16—24, 1 drb. egy éves borju 21—32, két éves borju 30—56. 1 pár hizott sertés 57—96, 1 pár fél éves 21—24 1 pár egy éves sertés 35—50. 1 pár két éves sertés 56—80, egy jó ígás ló 50—100, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbőr 7—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szeptember 21

Buza őszre	8 95
Buza tavaszra	8 55
Uj tengeri	4 43
Tengeri augusztusra	5 09
Rozs őszre	7 41
Zab őszre	5 35

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 21.

Az irányzat nyugodt.

Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasut	259.30
Osztrák hitel	357.25
Magyar hitel	392.75
Allamvasut	353.30
Déli vasut	78.—

Rimamurányi	253.60
Magyar jelzalog	250.25
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	843.87
Kereskedelmi	1011.50

Bécs, szeptember 21

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	357.—
Magyar hitel	393.—
Allamvasut	353.75
Birodalmi márka	58.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 21-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	98.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.15
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszabályozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.50
Osztrák járdék papírban	101.20
Osztrák járdék ezüstben	101.05
Osztrák járdék aranyban	121.—
Osztrák korona járdék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	903.—
Magyar hitelbankrészevény	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.20 1/2
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Évadbérlet 130. szám.

Kisbérlet 128. szám

Páros

Páros

Ma csütörtökön, 1898 szeptember 22-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Hoffmann meséi.

Regényes opera 4 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken

itt először:

TALMI HERCZEGNŐ.

Nagy operette 3 felvonásban.

SZERKESZTŐI POSTA.

Cyclamen. Megizentük már hetekkel ezelőtt, hogy Irma nevet ne válasszon, mert van már tárczairónk között, aki e néven ír. Azt is megizentük, hogy azt a tárczáját, amelyben egyszerre öt szerencsétlen házasságát énekel meg, nem közzölhetjük. Ujabbán beküldött tárczairól nem mondhatunk véleményt, a, elmult két héten nem volt időnk tárczák olvasására, annyira el voltunk foglalva a genfi szerencsétlen végű merénylet következményeivel.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

HADI FELSZERELÉSEK RAKTÁRA.

Egyenruházati intézet.

Egyenruhákat és felszereléseket

minden fegyver nemhez a legjobb kivitelben és a legjutányosabban szállítok

FEHÉR I.

Valódi Angol és Francia divat szövetek az őszi és téli időnyre a legnagyobb választékban megérkeztek.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

FEHÉR I., férfi-szabó,
Nagyvárad, Fő-utca.

276 9-10